

SĂMĂNĂTORUL

Redactor responsabil:
Simeon Rusu

Redacția: Piața Regele Ferdinand 12
Administrația: Piața Regele Ferdinand 56

FOAIE CULTURALĂ-POLITICĂ

Apare la 1, 10 și 20 a fiecărei luni
sub conducerea unui comitet

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pentru instituții și autorități anual . . . 200 Lei
anul întreg . . . 100 Lei
Pentru particulari { jumătate de an . . . 60 Lei
trei luni . . . 30 Lei

ARDELENII

Potrivnicii noștri se foloșesc de felurite arme. Din vreme în vreme slobod câte-o gogoriță, de te miri că unde creapă. Câte-o nimica toată o umflă drept ciuhă de sperietoare. Socoteala lor e străvezie. Văd alipirea poporului nostru către partidul național-țărănesc și cearcă să bage spaima în lume. Doară, doară, de frică s'or lepăda oamenii și își vor întoarce fețele lor către dâșii. Știți cine sunt dâșii liberalii, averescanii... și ceilalți.

Când trăiau încă marii căpitani ai partidului liberal urlau cât îi ținea gura, că ardelenii vreau regionalism, vreau deslipirea de regat, vreau să lucre numai pentru ardeleni. Atâta venin și hulă au răspândit în țara întreagă, încât a trebuit credință de stâncă a neamului, ca minciuna lor să fie zrdobită. Guvernarea partidului a invederat în fața lumii întregi, că unirea poporului nostru este una, pentru totdeauna și pe veci nedespărțită. Urmăm crezul adânc și ferbinte a partidului național-țărănesc, glorificat prin istoricul act al unirii din 1 Decembrie, 1918.

Se vede că averescanii au luat-o acum pe altă coardă. Se scrie prin foi, că dl Mareșal Averescu s'ar fi gândind să prezinte Majestății Sale Regelui un memoriu prin care să arete, că Ardelenii n'au drept să fie puși în fruntea cărmuirii în țara românească. Pildele de cari se folosește dl Mareșal, ar fi că poporul francez nu ar suferi nicicând un guvern prezidat de un bărbat din Alsacia-Lorena unită cu Franța. Arată că chiar și Italia a lăsat Piemontului drept de-a conduce destinele țării uniți vreme de 33 ani. Deci și în România numai regatul are dreptul de-a conduce. Rușine. În gura averescanilor și liberalilor, noi ardelenii nu plătim nici atât cât gunoiul. Unii ne fac trădători de țară, ceilalți ne fac tâmpiți și nevrednici nu ca partid politic, ci ca născuți într-o provincie care trebuie să fie mândria țării unite.

Nu știm ce gândesc averescanii ardeleni — dar ar trebui să se ascundă de asemenea rușine.

Noi, partidul național-țărănesc și cu noi, nu numai Ardealul, dar țara întreagă, se mândrește că avem în frunte pe un Dr. Iuliu Maniu ardelen iubitor de neam și țară.

A fi ardelen nu poate fi nevrednicie. A fi ardelen nu poate lipsi de-a fi conducător al țării.

Când țările aliate au fost în mare primejdie și se temeau că Germania va birui în războiul mondial — toate guvernele s'au plecat. Anglia, America și Italia precum și celalalte au recunoscut comanda supremă generalismului Foch. Acest francez a poruncit peste armatele engleze, americane, italiene și războiul mondial a fost câștigat.

În anul 1928, când țara ajunsă în prăpastie după nefericitele cărmuirii liberale și averescane au trebuit toți să se plece în fața Ardealului, care a venit în fruntea țării.

Trăiască Dr. Iuliu Maniu-românul!

Rostul așezămintelor pentru ucenici

Puține orașe avem în cuprinsul țării noastre, cari să aibă grijă de soarta băeților dela țară, veniți să învețe meșteșugul. Greu se hotărăsc părinții să-și lase copii la orașe, fiindcă mare parte din ei ajung rău de tot și se îmbolnăvesc, înainte să-și isprăvească anii de învățământ. Dacă este adevărat că „meșteșugul e plug de aur” tot atât de drept este, că „Pomul fără altoi nu poartă poame dulci”.

Pricina neîngrijirii ucenicilor este motivul pentru care lumea dela țară se îndeamnă mereu la școli și jertfesc bani grei pentru marea învățătură, deși știut este că avem în țară atâția tineri învățați cari nu găsesc nici un adăpost și le este mai rea viața, decât dacă ar fi rămas pe lângă gospodăria de-acasă.

Nu se poate spune că românul nu ar fi harnic de meșteșug. Doar domnii Măestri, cari au ajuns să lucre de puterea lor s'au ridicat frumos și fac cinste societății. Aproape în toate orașele din țară meșteșugarii de naționalitate română stau în fruntea celorlalți. Bine ar fi dacă s'ar putea îngroșa rân-

durile acestor bravi și vrednici luptători pentru pâinea pe toate zilele.

Partidul național-țărănesc, deși luptă la conducerea țării cu mari și grele neajunsuri, totuși nu și-a uitat de soarta viitorilor meșteșugari. S'a hotărât să înființeze în cât mai multe părți așa zise cămine de ucenici, în cari micuții veniți la oraș să învețe meserie, sunt îngrijiiți și educați după cum se recere. Între cele dintâi orașe cari au parte de un asemenea așezământ important este orașul Reghin, unde Statul a cumpărat deja o casă mare și încăpătoare în mijlocul pieții pentru înființarea căminului de ucenici.

Toată lumea bună, intelectuali și meseriași, s'au unit în muncă și stăruință comună, să ducă la bun sfârșit înființarea căminului și s'au luat pregătirile de lipsă, ca acest locaș al meseriilor, să fie cât mai curând deschis.

Nădăduim că prin această instituție se vor crește oameni întregi, iubitori de țară și harnici la meserie. Plinească-se gândurile bune, așa cum o așteaptă, cei cari au pornit la înfăptuirea acestei opere sociale.

Conferința dela Sinaia

— Uniunea vamală româno-yugoslavă —

Recenta conferință economică dela Sinaia, la care au participat pe lângă miniștri români, patru miniștri yugoslavi, a avut ca rezultat încheierea unei convenții economice, conform căreia s'a pus bazele uniunii vamale între aceste două state agricole. În înțelesul acestia, România și Yugoslavia nu vor mai ține granițele închise pentru produsele lor agricole și industriale. Treccerea liberă a produselor acestor două țări, va avea înrăurire adâncă în viața noastră economică.

Deocamdată numai aceste două state au încheiat această convențiune. Presa mondială vorbește însă, că mai multe țări balcanice, dintre cari și Ungaria sunt în ajun de a cere intrarea

în această Uniune. Nu credem de imposibil, însă ne îndoim, că Ungaria ar dori o prietenie atât de bună cu noi valachii.

Cehoslovacia e mai mult decât sigur, că va intra în uniunea vamală româno-yugoslavă, dat fiind faptul, că ea este o țară industrială, cu fabrici de mașini de tot felul și fără sprijinul altor țări agricole nu poate extista.

Și-atunci, când în afară de prietenia dintre aceste trei țări legate organic politicește, va mai exista și o strânsă legătură economică, — crizele de tot felul vor dispărea și aceste țări vor merge cu pasul repede spre înflorire și progres.

Târgul de vară al Reghinului

— Câte vite s'au adus la târg — Câte s'au vândut —
— Care a fost prețul cel mai mare —

Faimosul târg de vară din Reghin în anul acesta a atras din cele mai îndepărtate colțuri ale acestei regiuni, o sumedenie de animale. Târgul de cai, trei zile, a numărat 3636 bucăți de cai, dintre cari s'au vândut 1059. Cea mai frumoasă pereche de cai s'a vândut cu 48.000 Lei.

Vite cornute au intrat în târg 9500 bucăți în trei zile. Dintre acestea s'au vândut cu bilet în regulă 2327 bucăți. E de amintit, că la acest târg se vând foarte multe vite și fără bilet. Cea mai grasă pereche de boi s'a vândut cu frumoasa sumă de 54.000 Lei.

Astăzi, sub fericita guvernare național-țărănistă, când granițele sunt libere (deschise) ne-au venit o sumedenie de cumpărători din Cehoslovacia, Austria, Ungaria și Italia. Recentul acord comercial-economic cu Italia, care abea de vre-o lună a intrat în vigoare, a avut darul să ne aducă o mulțime de cumpărători din Milano, cari cel puțin a treia parte din vitele cumpărate au dus-o în Italia.

Cine va mai putea afirma astăzi, că noi nu putem să concuăm chiar cu Elveția? Vacile noastre de lapte, precum și boii cu coarnele belciugate, duc departe faima țării noastre bogate.

Rep.

După unsprezece ani

In ziua de 4 August c. s'au împlinit unsprezece ani decând glorioasa noastră armată a intrat în orgolioasa capitală a Ungariei. Ziua aceasta memorabilă va fi scrisă în istorie cu litere de aur. Nepoții noștri nu vor putea îndeajuns preamări această faptă a țării capului al șaptelea, al fioroasei hidre, care un mileniu ne-a sângerat bătându-ne cu labele ei, cu gheare ascuțite.

A fost cea mai groaznică lovitură ce-a putut-o da vălahul ambițiosului asupritor omnipotent de eri.

Și scriind aceste șire, îmi amintesc povestirea unui general român, care a fost printre primii ocupatori ai Budapestei.

Iată ce spunea generalul:

Dupăce s'a făcut intrarea triumfală în capitala Ungariei, la diferite instituții au fost postate gărzi de pază. Așa a fost pusă una și la palatul parlamentului.

Trecând într-o zi pe-acolo, văd că în fața palatului stau un soldat și un caporal, răsând prosteste și privind în sus. Mă uit și ce văd? În vârful lemnului, unde altă dată era scos drapelul maghiar, acum se legână în vânt o nenorocită de opincă rea, murdară, a cărei nojiți îi spânzurau în jos. Și băieții râdeau.

Toți câți treceau însă pe-acolo și vedeau opincă înălțată, începeau să plângă cu hohote.

Dumnezeu nu bate cu băta...

Campania de clădiri publice în Reghin

Semne îmbucurătoare și vrednice de toată lauda se arată în orașul Reghin. Nu s'au mai pomenit de zeci de ani atâtea lucrări noi, făcute în cea mai mare a lor parte, pentru înaintarea poporului și servirea binelui obștesc.

Cel dintâiu pas a fost făcut de către comitetul central al școlilor elementare, care a hotărât ridicarea clădirii școlii No. 1, dând în întreprindere construcția prin licitație publică.

Asemenea a urmat și comitetul gimnazului de Stat din Reghin, care a pregătit planuri foarte frumoasă pentru noul locaș de lumină și cultură românească.

Lucrările au și început și se prevede ca în scurtă vreme să fie aduse sub coperiș, aceste două mari clădiri, destinată să fie adevărate podoabe de arhitectură ale orașului.

În ziua de 14 August orele 12 se va ținea licitație și pentru palatul Postei, Telegraf și Telefon, atât la Cluj, cât și la București. Prima licitație nu s'a aprobat din lipsa de formalități; nădăduim și se depun toate stăruințele ca și acest nou palat să se înșirue în mod vrednic la celalalte clădiri publice.

Semne îmbucurătoare, cari mulțumesc orașul și ținutul întreg.

Sărbătorirea bătăliei dela Mărășești în Yugoslavia

Vecina noastră Yugoslavia a sărbătorit în mod demn ziua de 6 August, data groazniciei bătăliei dela Mărășești. Ziarele Iugoslave au comentat pe larg însemnătatea aceste zile istorice, care a dus faima vitejiei soldatului român departe peste hotarele țării.

Mărășeștii, au fost punctul decisiv al soartei unui popor întreg, a poporului român. Ultima și cea mai crâncenă lovitură mortală dată de către armata română celui mai energic și mai viteaz geniu militar din marea vâltoare mondială, Mackensen, cu drept cuvânt, a relevat vitejia soldatului nostru, în venele căruia mai zvâcnește sângele roman.

Cu această ocaziune vecina noastră Yugoslavia și-a arătat călduroasa prietenie ce o are față de noi. În Belgrad s'au aranjat serate cu program exclusiv din bucăți de muzică românească. S'au ținut cuvântări ocazionale cari au peamărit vitejia soldatului român. Cinematografele au rulat filme cu vederi din România.

Revoltele din India

Frământările din India se țin lanț. Zilele trecute, în urma unei convorbiri ce-a avut Gandhi cu Nebru, se părea, că situația se va îmbunătăți. Congresul panindian a luat însă niște hotărâri, în urma cărora s'a lansat un apel populației indiene, să boicoteze și mai departe mărfurile engleze. Polițiștii și militarii indieni în serviciul Angliei sunt îndemnați la revoltă. În orașul

Tinkkur, în ziua de 5 August, s'a produs o încăerare sângeroasă. Deasemenea au avut loc încăerări sângeroase în orașele Hissar, Koliapur, Allahabad și Calcuta. Numărul celor morți și răniți este foarte mare.

Holera în Afganistan

Telegramele din Afganistan anunță, că epidemia de holera s'a întins cu înțeala fulgerului în întreaga țară. Numărul morților trece de 200 pe fiecare zi.

Informațiuni

— **Cutremurele din Italia.** În săptămâna trecută în regiunea orașului Neapole din Italia s'a înregistrat un violent cutremur de pământ. În Neapole case cu câte 5 etaje au fost năruite. Numărul morților trece de câteva mii, iar răniți sunt foarte mulți. Pagubele încă nu s'au putut evalua.

— **Furtună și ghiață.** Furtuna din săptămâna trecută, care s'a deslășuit asupra regiunii dintre Teaca, și Lăpușna, a adus atâta grindină încât a distrus aproape în întregime recolta porumbului, ovezelor, viilor, etc. La moșia contelui Teleky din Tonciu, furtuna i-a dărâmat grajdurile, magazinele de lemn și câteva casa mai vechi. Linia telefonică și telegrafică a fost distrusă, încât nici o comunicare verbală nu-i posibilă.

— **Dece-i așa de scumpă pâinea?** În orașul nostru de provincie pâinea este extrem de scumpă. Nu ne putem închipui de ce nu se îngrijește primăria și de acest lucru. La Tg.-Mureș — de pildă — pâinea neagră e 4.50 Lei kg.; albă mijlocie 7.50 Lei kg. și albă 8.50 Lei. Dece în Reghin trebuie să dai 12 Lei pe un kg. de pâine albă? E mai scump

grăul decât la Tg.-Mureș? Ni se pare, că Primăria nu prea își bate capul cu vulgul flămând.

— În 10 August c. la cinematograful din parc va rula filmul: **Nopți pariziene** cu Clive Brook.

Nu uitați a participa la marea adunarea politică din 11 August c. dela Reghin.

No. 625—1930.

Înștiințare.

Se face cunoscut, că la școala normală de băieți din Târgu-Mureș se primesc în cl. I. 30 elevi bursieri, cari afară de bursă vor mai achita pentru întreținerea în internat, 5500 Lei pe an.

Bursele se obțin prin concurs; cei ce doresc să se prezinte la examenul de bursă își vor înainta cererile până la 28 August a. c. la Direcțiunea școlii. Vor prezenta următoarele acte:

1. Extractul de naștere.
2. Certificatul de studii al școlii la care a urmat.
3. Act de vaccinare.
4. Certificat de bună purtare.
5. Certificat de naționalitate.
6. Certificat despre dările ce le plătește repr. legal al copilului către stat județ și comună. vizat de Adm. Fin.
7. Un certificat despre numărul copiilor.
8. Un certificat al primăria locale sau autoritatea la care servește părintele copilului.

Tg.-Mureș, la 7 August 1930.

Director: Traian Pop.

Secretar: Turcu.

Cețiți și răspândiți

„SĂMĂNĂTORUL“

In curând va apare
Codul civil austriac

(Ediție de buzunar)

tradus de

S. Rusu

licențiat în drept

Intrucât se tipărește într-un număr limitat de exemplare, sunt rugați toți aceia cari doresc să-l aibă, să se noteze. — Exemplarul nu va costa mai mult de 300 Lei.

Proverbe despre femei

In credința unui câine te poți încrede până la moarte, iar într'a unei femei... până la prima ocaziune (francez)

Sufletul are două otrăvuri: vinul și femeia frumoasă. (persan)

Bărbatul e soba, femeia e focul și dracul foiul (cel ce suflă) (spanial)

Femeia e ca umbra: de fugi de ea, te urmărește; de o urmărești, fuge de tine (indian)

Femeilor după moarte le cresc măselele înțelepțunii (român)

Nu există apă mai falsă decât lacrima femeii (ungur)

In curând va apare

Comoara

comedie într'un act

de **S. Rusu**

FOIȚA

Sufletul în credința diferitelor popoare

Indienii din America cred, că în orice loc, unde bate sângele în vene, există un suflet separat.

*
Caraii cred în existența a 3 suflete: unul în cap, altul în inimă și al treilea în brațe. Sufletul inimei, după moarte se transformă în spirit bun, iar sufletul din cap și brațe, în spirit rău.

*
Alte popoare susțin că omul are 2 suflete. Când doarme zboară unul din el, iar când moare zbor amândouă. Așa s'au Birmanii. Ei cred, că sufletul celui ce doarme zboară în formă de fluture și tot ce acesta vede din zbor, aceea ce visează omul.

*
Chinezii încă cred în 2 suflete: unul se înalță la cer, după moarte, iar altul intră în pământ.

*
Vindecătorii indieni, fiind credința la ei, că sufletul nemuritor al omului e pasibil de transplantare, suflă din mort sufletul în copii. Dacă moare un membru din familie, sufletul acestuia se va așeza în noul născut al familiei, așa că nepotul va purta de multe ori sufletul mătușii sale, fiind mamă totodată.

*
Fermecătorii Turaniei, demulte ori se amălesc, pentruca să le zboare su-

fletul în țara spiritelor, unde vor vedea lucruri supranaturale și se vor înzestra cu cunoștințe prețioase.

*
Unele triburi de Negri, lasă câte un loc liber la masa familiară, pentru câte un suflet nevăzut, care mănâncă alături de ei. La alte triburi de Negri, văduva, înainte de a se remărita, face baie, ca să spele depe ea sufletul soțului precedent.

*
Triburile Indienilor americani, mănâncă cenușa șefilor lor morți și arși, pentru a dobândi însușirile sufletești ale defuncților.

*
Negri, din timp în timp, omoară câte un tânăr, pentru a duce vești pământene, foștilor regi ai lor.

*
Tinerii soți Indieni din America de Nord, când sunt spre moarte, își sugrumă femeile, pentru a se întâlni cu ele pe cealaltă lume. Cu ocazia morții copilului, sugrumă pe îngrijitoarea acestuia, ca să nu fie singur în rai.

*
Mohamedanii cred, că raiul numai cumpărat cu bătăi mortale asupra necredincioșilor îl pot câștiga, ori mort în drumul peregrinajului dela Mecca.

*
La Arabi e înrădăcinată credința, că sufletul celor blânzi se așează în paradis, după moarte, unde curge lapte și miere și unde fiecăruia îi stă la dispoziție câte 80 mii de sclavi; sufletul arabului nemernic însă cade în foc, unde

hainele-i sunt de jar, încălțăminte de pară și hrana, scântei.

*
Sufletul eroilor Caraii se transformă în stele și oridecâteori moare vre un erou, iese o stea pe cer.

*
Sălbaticii cred tare, că nu numai în oameni și animale, dar chiar și în arbori, poame, pietre, arme etc., există suflet. Sufletul unui ciocan uzat și în cealaltă lume stă la dispoziție stăpânului său. Spiritelor colierelor și în lumea cealaltă vor fi la gâtul stăpânilor. Inșă aceste lucruri, ca să poată ajunge dincolo, trebuiesc zdrobite pe pământ. Deaceia în vechile morminte din America, Polynsia, ba chiar și din Prusia nordică s'au aflat arme și alte obiecte zdrobite.

*
Triburile Indiene, în broaște țestoase, șerpi, iepuri, etc., cinstesc pe foști mari șef ai lor morți, ale căror suflete s'au așezat în aceste animale și trec din animal; ca sfinți ocrotitori de animale.

*
În Austria, în părțile alpine, e credința, că la nașterea unui copil ingerul protector îi aprinde lumânarea pe cer. Când moare vre-un om, cade o stea.

*
Unele popoare cred, că sufletul este umbra omului, de unde credința, că mortul nu are umbră.

*
După credința cea mai răspândită, sufletul în cealaltă lume nu are trup, are însă formă

TU EȘTI NIMEĂ

In lunca mea atâtea flori zimbesc și-atâtea fluturi le sărută'n soare și-atâtea paseri cântă, cirpesc pe sălcile'n vicini lângă cărare...

Și-un părăiaș senin ca gândul bun șoptește'n murmur basme pentru flori... Iubita mea, izvoarele îmi spun, că tu ești nimfă și-ele-ți plâng în zori.

Archiud, Aprilie 1926.

CĂRĂBUȘUL

Un cărăbuș scăpat din glie se zbate să se nălțe'n zări: în ochii lui e dor de soare și dor de-a sălcei sărutări;

dar cum pe aripi de aramă e grea povara urmei humli, avântul lui e-un pas zadarnic din șirul năzuinței lumii.

Mi-e milă... de povoaară'n suțur și-l las să zboare'n zări, la deal, căci par'că văd în el un frate în sân cu-același ideal...

Archiud, Aprilie 1926.

CÂNTEC

Departa de moșia-ți scumpă m'ai dat... să plâng, iubite tată. Mereu spre cerul casei tale înlăcrimații ochi îmi cătă.

Și obosit, din brazda neagră ce-o trag din frageda-mi pruncie, mereu îmi port în urmă ochii spre viața'n ceața cenușie.

In valul turburat de soartă îmi torc cernitul fir în lume... Departa sunt de tine tată de saul meu cu-atâtea glume.

Orăștie, 1924.

Simeon Rusu

La adunarea politică din 11 August c. nu va lipsi nici unul din membri partidului național-țărănesc din Reghin și jur.